

Toiletter

Denne DCUM-vejledning beskriver toiletforhold på skoler og uddannelsessteder.

Vejledningen handler om toiletters indretning og hygiejneforhold, og om hvordan dårlige toiletforhold kan påvirke elever og studerende. Herudover beskrives, hvilke lovmæssige krav der er på området, og slutteligt gives råd og anbefalinger.

DCUM-vejledningen tager udgangspunkt i elevers, studerendes og andre uddannelsesdeltageres ret til et sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt undervisningsmiljø, der fremmer deres mulighed for trivsel, sundhed, udvikling og læring, og som omfatter det fysiske, psykiske og æstetiske miljø.

Vejledningen skal støtte de undervisningsmiljøansvarlige i arbejdet med toiletforhold som en del af arbejdet for et godt undervisningsmiljø.

DCUM-vejledninger er baseret på undervisningsmiljølovens regler, på regler i anden lovgivning og på DCUM's viden om og erfaring med undervisningsmiljøforhold.

Toiletter

Toiletforhold på uddannelsessteder

Gode toiletforhold har stor betydning for elever og studerendes trivsel og sundhed. Toiletforhold skal vurderes ud fra både antal, placering, udformning og hygiejnestand. Hvis man i dagligdagen ikke har mulighed for at komme på toilettet, fordi toiletter ikke eksisterer, er for langt væk, ikke er tilpasset ens behov, eller man er utryk ved at bruge dem, kan det give fysiske gener som også kan påvirke koncentration og indlæringssevne.

Hvordan påvirkes elever og studerende af dårlige toiletforhold?

Det fysiske undervisningsmiljø, herunder toiletforholdene påvirker elever og studerendes psykiske undervisningsmiljø og i sidste ende deres koncentration, indlæringssevne, motivation og kommunikation.

Den generelle trivsel og sundhedstilstand for elever og studerende kan blive påvirket negativt, hvis de holder sig hele dagen. På kort sigt kan det medføre fysiske gener som mavesmerter, forstoppelse, urinvejs- og inkontinensproblemer og en generel følelse af utilpashed. Det kan påvirke elevernes og de studerendes læring, fordi det er svært at koncentrere sig en hel dag, hvis man ikke kommer på toilettet regelmæssigt. På længere sigt øger det risikoen for funktionsforstyrrelser i urinblære og tarm. Hvis man ikke kommer på toilettet i løbet af dagen, reduceres sandsynligheden desuden for, at man vasker hænder i løbet af skoledagen, og risikoen for spredning af smitsomme sygdomme øges. Dårlige toiletforhold betyder, at nogle elever og studerende bevidst undgår at spise og drikke i løbet af skoledagen for at undgå eller udskyde toiletbesøg.

Det er naturligvis ikke udelukkende dårlige toiletforhold i skolen, der kan føre til vandladningsproblemer, men det er dog en naturlig forudsætning, at disse forhold er i orden. Mangel på ordentlige toiletfaciliteter kan give dårlige toiletvaner, som senere i livet kan give vandladningsproblemer.

Indretning af toiletter og hygiejneforhold

Indretningen af toiletterne har stor betydning for hygiejnerutiner og den adfærd, elever og studerende udviser i det pågældende rum. Et toilet, der er indrettet optimalt, bør understøtte de rette hygiejnerutiner for elever og studerende, så det både er sjovt og nemt at gøre det hygiejnisk rigtige. Det kan f.eks. handle om at placere sæbe, håndpapir og affaldsbeholdere hensigtsmæssigt sammen med f.eks. vejledende plancher om håndhygiejne.

Indretningen handler ikke om et universelt design, hvor en model kan tilgodese alle grupper, men om at tilgodese alle de forskellige grupper af brugere, toilettet skal være til rådighed for. Både kognitivt og fysisk er der stor forskel på, om man er ny elev på 6 år og lige startet i indskolingen, eller man som studerende er ved at være gennem sin uddannelse. Det hygiejniske niveau i forbindelse med toiletbesøg falder ofte drastisk, når man skifter fra daginstitution til skole, idet der ikke i samme grad drages omsorg for de personlige hygiejniske rutiner, der kræver hjælp fra personalet.

STATENS INSTITUT FOR
FOLKESUNDHED

KONTINENSNYT

Antal og placering

Korrekt antal toiletter i forhold til brugerne og placering af toiletter er afgørende for den daglige brug af toiletterne. Jo yngre eleverne er, jo færre elever om hvert toilet bør der være. Det skyldes, at mindre børn ofte har sværere ved at holde sig, de kan have mere brug for hjælp ved toiletbesøg, og de kan have brug for mere tid ved toiletbesøg. Placeringen af toiletterne i forhold til elevers og studerendes primære rum er ligeledes essentielt for, hvordan og hvor meget toiletterne kan bruges. Det er afgørende, at man kan nå på toilettet, når behovet opstår, samt at man er tryk ved at bruge toiletterne.

SUNDHEDSSTYRELSEN

Undervisningsmiljøloven

Undervisningsmiljøloven siger, at elever og studerende har ret til et godt undervisningsmiljø, så undervisningen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Herudover skal undervisningsmiljøet også fremme elevernes muligheder for udvikling og læring og omfatter derfor også uddannelsesstedets psykiske og æstetiske miljø.

Toiletforhold, herunder både antallet, placeringen og udformningen af toiletter samt hygiejneniveauet, har betydning for et godt undervisningsmiljø. Elever påvirkes af deres omgivelser, og de fysiske rammer i skolen bør derfor være ordentlige. Den generelle trivsel og sundhedsstilstand påvirkes negativt af dårlige toiletforhold.

Konkrete krav til toiletforhold

Byggelovgivningen

Der findes ingen regler for antallet af toiletter på undervisningssteder. Bestemmelserne i det gældende bygningsreglement beskriver dog, at hvis der indrettes wc-rum til andre end de ansatte, ellers hvis wc-rummene er offentligt tilgængelige, så skal mindst et af disse rum kunne anvendes af kørestolsbrugere. Der er en række krav til dette wc-rum fx skal mindst ét sådan rum indrettes i stueetagen eller på etager med adgang via elevator, lift eller lignende.

BYGNINGS-
REGLEMENTET
KAP 3.4.1, STK 5

DCUM anbefaler

Følg Sundhedsstyrelsens anbefaling

Sundhedsstyrelsen anbefaler et toilet for hver 10 børn i de mindste klasser, hvor børnene endnu har behov for vedvarende støtte til toiletbesøg og personlig hygiejne. For elever over 10-årsalderen anbefales samme norm som for voksne: 1 toilet for hver 15 personer.

Tænk i aldersgrupper

Tænk forskellige aldersgrupper ind i forhold til både indretning, udformning og placering. Der er forskel på, hvad små og store kan og skal. De mindste elever kan ikke holde sig så længe, så når de opdager, de skal på toilettet, skal det ofte gå hurtigt.

Privathed omkring toiletbesøg bør være en ret for alle, allerede ved indskoling.

Tænk på køn før handicap

Hvis man på skolen eller uddannelsesstedet har kønsopdelte toiletter for drenge og piger, bør dette også gælde handicaptoiletterne.

Baggrund

Retskilder

Arbejdsmiljøloven: LBK nr. 1072 af 07. september 2010

Bygningsreglementet 2010 afsnit 3.4.1 stk 2 og 5

Bygningsreglementet 2010 afsnit 3.4.4

Undervisningsmiljøloven (Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø): Lov nr. 166 af 14. marts 2001

Litteratur

At-vejledning A.1.13 om Velfærdsforanstaltninger på faste arbejdssteder

Børnerådet og DCUM: Skoletoiletter 2009 – ‘der burde seriøst blive gjort noget ved det’, 2009

KontinensNyt: Hvorfor gode toiletforhold betyder så meget for børn, nr 1, 2006

Statens Institut for Folkesundhed: Elever undgår toiletter, 2013

Sundhedsstyrelsen: Skolesundhedsarbejde, 2013